

16.49x33.86	1	עמוד 54	ידיעות אחרונות - 7 ימים	23/12/2022	84316629-9
בנימין זאב הרצל - בהקשר לצינון - 80790					

הסיפורים והאנשים שעשו את

סימה קדמון על אליעזר בן־יהודה

מחיה הנשמה היהודית

100 שנים אחרי פטירתו של אליעזר בן־יהודה, השפה שחידש עוד חיה ובעיקר בועטת

אם היה קם לרגע מקברו בחלקת הקדושים שבהר הזיתים בירושלים, לא בטוח שהיה מאושר ממה שאירע לשפה שאותה עמל כל כך להחיות. מהאינגלוז שלה, מהדלות, מהזילות, אולי גם ממלחמת התרבות החדשה על הפנייה המגדרית. או שבמוחו הקודח, היה מוצא פתרון יותר אלגנטי מאשר פניות נפרדות לזכר ולנקבה.

ואולי, אחרי שהיה שומע את השפה החיה שהשתרשה כאן בכל מקום, מגני הילדים ועד לכנסת ישראל, השפה האלימה, הפוגענית, הנמוכה, היה ממחר לחזור לקברו באכזבה ובבושת פנים.

אבל מעוברת אחת ודאי היה מאושר: 100 שנים אחרי מותו אנחנו מסמסים בעברית, מקללים בעברית, שרים בעברית, חולמים בעברית ומתווכחים בעברית. כשאנחנו נו שוהים בחו"ל זמן רב אנחנו מתגעגעים לעברית ומלמדים עברית את כל מי שרק מוכן לזרום איתנו (וגם את מי שלא) – מהמוכרים בדוכני האוכל בהודו ובתאילנד ועד לרוקחי מרוקו... "סבבה?", "פצצות לגבות".

יש לנו ספרים בעברית, שלטים בעברית, טלוויזיה בעברית, טקסים בעברית, קולנוע בעברית, חתונות בעברית, בתי משפט בעברית, הללויות בעברית, הרצאות בעברית, כדורגל בעברית ותיאטרון בעברית. אנחנו אוהבים בעברית, אבל הכי אנחנו אוהבים לשנוא בעברית. ובסוף־בסוף, כשהשנאה מאיימת להחריב את הנס הציוני שחלם משוגע אחר, בנימין זאב הרצל, וששרד 75 שנים, כשהקרע בעם הוא אולי הקשה ביותר שידענו – העברית היא אחד התפרים האחרונים שעוד מחזיקים אותנו יחד. זאת הסיבה שבחרתי את אליעזר בן־יהודה, בשנת המאה למותו, כאיש השנה שלי.

רק חבל ש"עמונות" – המילה העברית שהמציא ל"דמוקרטיה", לא רק שלא השתרשה בשפה – גם לא התחלה בלבבות.

בסוף־בסוף, זו השפה. עברית שפה קשה, אבל זה לא הרבר היחיד שקשה כאן. הכל קשה: יוקר המחיה, מחירי הדיור, מצב התחבורה, הפשיעה המשתוללת, דלות החינוך וחוליי הבריאות. בימים אלה קשה לנו אפילו לחיות יחד. להרגיש שאנחנו עם אחד. כדי להיות עם דרושים לפחות שלושה דברים במשותף: פיסת ארץ, מורשת אחת ושפה משותפת. אז ככה: על גבולותיה של אותה פיסת ארץ אנחנו מתווכחים; על אופי המורשת אנחנו חולקים; והשפה העברית? טוב, הרי באמצעותה אנחנו מתווכחים וחולקים. אליעזר בן־יהודה – שהחודש מלאו 100 שנים לפטירתו – לא היה רק "יהודי מברדח" עם מוח קודח, כפי שהיטיב להגדירו ריון לונרון. הוא היה מהפכן שהתנגד בכל מאודו לתרבות החיים על קצבאות שהתקיימה ביישוב הישן בארץ ישראל, ונלחם בקנאות על החייאת שפת הקודש והפיכתה לדיבור השגור בפי כל.

ב־1879 הוא פירסם את מאמרו הפוליטי הראשון תחת השם בן־יהודה. במאמר טען שתקומת עם ישראל תהיה בארץ ישראל ובשפה העברית, משום שאין לאום ללא שפה משותפת. כי "מה לאומיות בלי שפה וספרות לאומית? היחיה גוי בלי נשמתו? היילחם עם לאומיותו בלתי אם בשפתו הלאומית?" כתב באחד ממאמריו.

ואליעזר בן־יהודה אכן החיה את הנשמה היהודית. בזכותו אנחנו יכולים לקרוא ולהבין בכתבי הקודש, בזכותו אנחנו מיוחדים ומאוחדים בשפה משלנו, ובזכותו היה לנו כמעט בכל בית את הטפט דמוי אדני הרכבת שבעיקר העלו אבק, שנקרא "מילון (גם זו מילה שחידש) הלשון העברית הישנה והחדשה", שכן־אליעזר זר הספיק לערוך את שבעת כרכיו הראשונים.

בסוף־בסוף, כשהשנאה מאיימת להחריב את הנס הציוני שחלם משוגע אחר, בנימין זאב הרצל, כשהקרע בעם הוא אולי הקשה ביותר שידענו – העברית היא אחד התפרים האחרונים שעוד מחזיקים אותנו יחד